

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 27 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändras. Enligt propositionen kommer sådan pension för kommunala förtroendevalda som betalas i form av en engångsersättning inte att inverka reducerande på arbetslöshetsdagpenningens belopp.

Avsikten är att lagen skall träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits och blivit stadfäst. Lagen skall tillämpas på arbetslöshetsdagpenningar som betalas från och med den 1 januari 1996.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

I 27 § 1 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84) stadgas att om någon får annan än i 5 § nämnd lagstadgad förmån eller folkpension med stöd av 22 § 2 mom. folkpensionslagen (347/56), minskas beloppet av hans fulla grunddagpenning eller den dagpenning avvägd enligt förtjänsten som utbetalas till honom med förmånens belopp. I 27 § 1 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa ingår en förteckning över så kallade skyddade förmåner som inte avdras från dagpenningen.

Lagen om pension för kommunala förtroendevalda (578/77) upphävdes genom en lag av den 6 november 1992 (981/92), som trädde i kraft den 1 januari 1993. Enligt lagens 2 § kommer de pensioner enligt lagen om pension för kommunala förtroendevalda som har börjat löpa innan lagen trätt i kraft att betalas fortfarande. Enligt lagrummet kan delegationen för kommunala pensionsanstalten emellertid besluta att pensionerna eller en del av dem betalas i form av en engångsprestation till de förtroendevalda enligt de principer som delegationen fastställer. De pensioner till förtroendevalda vilka har intjänats före den 31 december 1992, betalas till de förtroendevalda då de uppnår pensionsåldern eller om de blir arbetsoförmögna

före det. Pension intjänas inte längre på grundval av förtroendeuppdrag efter 1992. Även dessa pensioner kunde enligt lagens 3 § genom beslut av delegationen för kommunala pensionsanstalten betalas som engångsprestationer före det egentliga pensionsfallet.

Delegationen för kommunala pensionsanstalten beslöt vid sitt möte den 16 juni 1994 att alla de pensioner i enlighet med lagen om pension för kommunala förtroendevalda som påbörjats och intjänats skall betalas i form av en engångsprestation under loppet av 1996. Förutom detta principiella beslut godkände delegationen grunderna för uträkningen av engångsprestationen samt förfarandet gällande medlemssamfundens betalningar. Vidare beslöt delegationen att endast sådana engångsprestationer som uppgår till minst 50 mk skall betalas ut. De praktiska arrangemangen överläts till pensionsanstaltens styrelse.

Enligt de handlingar som finns i ärendet har man, när den ovan nämnda lagen om de förtroendevaldas pensioner bereddes och beslutet om utbetalning av pensionerna i form av engångsprestationer fattades, inte tagit upp frågan om verkningarna på arbetslöshetsdagpenningen eller andra sociala förmåner. I enlighet med de gällande stadgandena i lagen om utkomstskydd för arbetslösa skall pensionen för kommunala förtroende-

valda beaktas då arbetslöshetsdagpenning utbetalas. Det är här fråga om en i 27 § i lagen avsedd lagstadgad förmån. En bedömning av förmånens lagstadgade status visar att det saknar betydelse att pensionen betalas i form av en engångsprestation, eftersom pensionerna eller en del av pensionerna kan betalas även före pensionsfallet enligt 3 § 2 mom. lagen om upphävande av lagen om pension för kommunala förtroendevalda. Lagen om utkomstskydd för arbetslösa innehåller dock inte något särskilt stadgande om sådan periodisering av pension i form av engångsprestation som skulle motsvara det förfarande enligt 5 § 1 mom. 13 punkten lagen om utkomstskydd för arbetslösa enligt vilket t.ex. en förmån som betalas ut då ett arbetsförhållande upphör kan periodiseras. Av detta följer att en pension som betalats ut i form av engångsprestation skall betalas vid utbetalningen av arbetslöshetsdagpenning den månad under vilken engångsprestationen betalas ut och på det sätt som stadgas i 27 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Arbetslöshetsdagpenning betalas i enlighet med syftet med lagen om utkomstskydd för arbetslösa för att trygga utkomsten för arbetslösa arbetssökande och för att kompensera eller lindra ekonomisk förlust som beror på arbetslösheten. Utkomstskyddet för arbetslösa kompenserar till vissa, i lag fastställda, gränser den ekonomiska förlust som arbetslösheten förorsakat. Om beloppet av den pension som betalas blir mindre än beloppet av den arbetslöshetsdagpenning som betalas, skall åt personen i fråga betalas arbetslöshetsdagpenning även för den månad under vilken pensionen betalas. Härvid skall skillnaden i mark mellan arbetslöshetsdagpenningen och pensionen betalas. Om beloppet av pensionen är större än arbetslöshetsdagpenningens belopp, betalas utkomstskydd för arbetslösa inte under den månad då pensionen betalas. Den omständigheten att arbetslöshetsdagpenningen förvägras för en månad på den grund att dagpenning inte utbetalas till följd av pensionsförmånens reducerande effekt, leder inte till att personen i fråga går miste om sin rätt till s.k. återstående tid när det gäller pensionen.

Även övriga i 27 eller 27 a § lagen om utkomstskydd för arbetslösa avsedda förmåner, som inte helt hindrar erhållande av arbetslöshetsdagpenning och som inte hör till de s.k. skyddade förmånerna som räknas upp i 27 §, skall avdras från den löpande dag-

penningen. Dylika är bl.a. basdelen för stöd för hemvård av barn och syskonförhöjning, deltidspension och delinvalidpension samt särskilda förmåner som betalas på grund av delinvaliditet såsom t.ex. olycksfallspension enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/48) och ersättning för personskada enligt trafikförsäkringslagen (279/59).

De lagstadgade förmåner som inte reducerar arbetslöshetsdagpenningen finns uppräknade i lagens 27 §. Dessa förmåner är i allmänhet sådana lagstadgade förmåner som är avsedda antingen för tryggnad av basutkomsten eller för kompensering av olika kostnader, men eller skador. Även registrerade tilläggspensioner avdras från dagpenningen. Oregistrerade tilläggspensioner avdras om det är fråga om en förmån som finansieras av arbetsgivaren.

Pensionerna för kommunala förtroendevalda förfaller till betalning i form av engångsprestationer under år 1996. Engångsprestationen inverkar eller kan inverka på mottagarens olika sociala förmåner så, att den beaktas som inkomst antingen vid samordningen eller vid behovsprövningen. Engångsprestationen beaktas således som inkomst vid bestämningen av bl.a. utkomststöd enligt socialvårdslagen (710/82), militärunderstöd enligt militärunderstödslagen (566/48) och tilläggsdel enligt lagen om stöd för vård av barn i hemmet (24/85). För att engångsprestationen inte skall inverka på den arbetslösas ställning i fråga om arbetslöshetsdagpenningen, föreslås att engångsprestationen inte skall sammanjämkas med arbetslöshetsdagpenningen. Den som erhåller en engångsprestation kan i allmänhet inte själv inverka på tidpunkten när den betalas eller på om han är arbetslös då förmånen förfaller till betalning. På grund av det ovan sagda föreslås att det till lagens 27 § 1 mom. fogas en ny punkt som gäller betalning av pensioner för förtroendevalda i form av engångsprestationer. I enlighet därmed skall pensionen för förtroendevalda, som betalas i form av en engångsprestation, inte reducera beloppet av den arbetslöshetsdagpenning som betalas till personen i fråga. Eftersom det i 18 § lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (763/90), som gäller sänkt utbildningsstöd, ingår en hänvisning till 27 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa, kommer den föreslagna ändringen att gälla även utbildningsstöd inom arbetskraftsutbildning.

Lagändringen avses gälla enbart i detta sammanhang nämnda förmåner. Avsikten är inte heller att till övriga delar ändra på allmänna eller särskilda grunder för erhållande av förmåner enligt lagen. Man har inte för avsikt att lindra den samordning som skall göras i fråga om övriga i 27 § avsedda lagstadgade, reducerande förmåner.

2. Propositionens ekonomiska verkningar

Utbetalning av pensioner för kommunala förtroendevalda i form av en engångsprestation berör uppskattningsvis totalt ca 295 000 personer. Antalet sådana löpande pensioner för förtroendevalda som avses bli betalda i form av engångsprestationer uppgår till ca 16 500. Antalet framtida pensioner uppgår till uppskattningsvis ca 278 000, av vilka dock ca 36 000 är mindre än 50 mk; att betala återstår uppskattningsvis drygt 240 000 framtida pensioner.

Det totala beloppet av löpande pensioner för förtroendevalda som betalas i form av engångsprestationer är ca 295 milj. mk. Den genomsnittliga storleken på de löpande pensioner som betalas i form av engångsprestationer är således ca 18 000 mk och den genomsnittliga storleken på de framtida pensioner som betalas i form av engångsprestationer är ca 2 600 mk.

Det finns ingen information att tillgå om hur många av dem som erhåller pension för förtroendevalda i form av en engångsprestation som kommer att vara arbetslösa år 1996 vid den tidpunkt då ifrågakarande förmån förfaller till betalning och som har rätt till arbetslöshetsdagpenning. I allmänhet kan man anta att mottagarna av förmånen i fråga är medlemmar av en arbetslöshetskassa varvid förmånens reducerande effekt kommer att beaktas vid betalning av dagpenning avvägd enligt förtjänsten även om lagändringen inte genomförs. Därutöver kan man anta att ju större förmån det är fråga om desto sannolikare är det att personen i fråga inte är arbetslös då förmånen betalas i form av en engångsprestation under 1996.

Om man antar att andelen arbetslösa av dem som erhåller förmånen är lika stor som

av arbetskraften i genomsnitt (ca 16—17 %), kommer uppskattningsvis ca 40 000 personer av dem som får förmånen att vara arbetslösa under 1996. Härvid kommer tilläggsutgifterna för utkomstskyddet för arbetslösa att uppgå till uppskattningsvis totalt ca 105 milj. mk, varav statens andel utgör ca 65 milj. mk. Det är dock sannolikt att antalet arbetslösa som får förmånen är mindre då förmånen betalas än vad som nämnts ovan. Om antalet arbetslösa som får förmånen under 1996 är hälften av vad som nämnts ovan då förmånen betalas, dvs. 20 000, är tilläggskostnaderna för utkomstskyddet för arbetslösa ca 52 milj. mk, varav statens andel är ca 32 milj. mk. Bedömningen har gjorts enligt antagandet att den genomsnittliga arbetslöshetsdagpenning som betalas till en person i månaden är ca 4 644 mk och att det genomsnittliga beloppet av pensionen för förtroendevalda i form av engångsprestation är ca 2 600 mk i månaden. Arbetslösheten har beräknats vara ca ett halvt år i genomsnitt. Dessutom har det antagits att personerna är helt arbetslösa då förmånen betalas. Utan den föreslagna ändringen uppgår det genomsnittliga beloppet av arbetslöshetsdagpenningen till ca 2 044 mk i månaden, då det efter den eventuella ändringen uppgår till i medeltal ca 4 644 mk i månaden.

3. Ärendets beredning

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet.

4. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits och blivit stadfäst. Avsikten är att tillämpa lagen på dagpenningar som betalas räknat från den 1 januari 1996.

5. Lagstiftningsordning

I propositionen föreslås inga ändringar i fråga om tryggheten av den grundläggande utkomsten enligt 15 a § 2 mom. regeringsformen. Lagförslaget kan således stiftas i den ordning som stadgas i 66 § riksdagsordningen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av 27 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut fogas till 27 § 1 mom. lagen den 24 augusti 1984 om utkomstskydd för arbetslösa (602/84), sådant det lyder delvis ändrat genom lagar av den 11 januari 1985, den 27 februari 1987, den 9 februari 1990 och den 30 december 1992 (34/85, 226/87, 98/90 och 1651/92), en ny 16 punkt som följer:

27 §
*Sociala förmånens inverkan på
arbetslöshetsdagpenningen*

Om någon erhåller annan än i 5 § nämnd lagstadgad förmån eller folkpension med stöd av 22 § 2 mom. folkpensionslagen, minskas beloppet av hans fulla grunddagpenning eller den dagpenning avvägd enligt förtjänsten som utbetalas till honom med förmånens belopp. Härvid beaktas dock inte följande pensioner eller sociala förmåner:

16) pension för förtroendevalda som tjä-

nats in på grundval av lagen om pension för kommunala förtroendevalda (578/77) och som betalas i form av en engångsprestation på grundval av lagen om upphävande av lagen om pension för kommunala förtroendevalda (981/92).

Denna lag träder i kraft den 1996. Lagen tillämpas på dagpenningar som betalas räknat från den 1 januari 1996.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Helsingfors den 10 maj 1996

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Social- och hälsovårdsminister
Sinikka Mönkäre